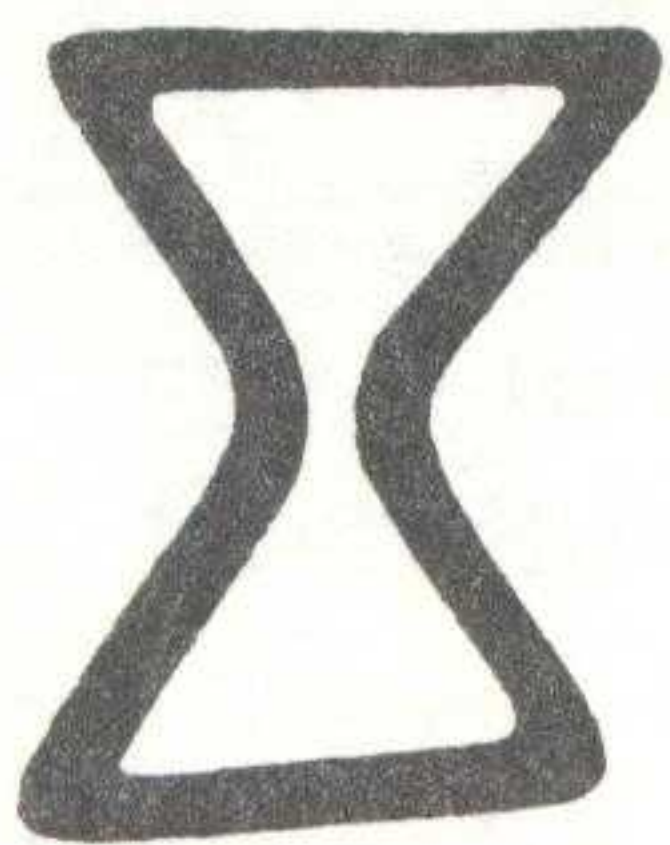

de zandloper

periodieke uitgave van de
Vereniging "Oud-Ede"
verschijnt elk kwartaal

12e JAARGANG - nr. 1

MAART/APRIL 1984

Ds D.A. Detmar, predikant te Ede
1834 - 1844

ALLES VOOR DE DOE-HET-ZELVER

* Hout

* Board

* Triplex

* Schroten

* Wandplaten

* Deuren

* Draadmateriaal

* Keukens

* Kasten

* Gereedschap

* IJzerwaren

* Verf (vervetal.)

* Schildersgereedschap

* Wandweefsel

* Schuimvinyl

* Rambe assortiment

* Autolakken

* Beitsen, lakken, lijmen enz. enz.

Dit alles natuurlijk bij

DOE-HET-ZELF MARKT

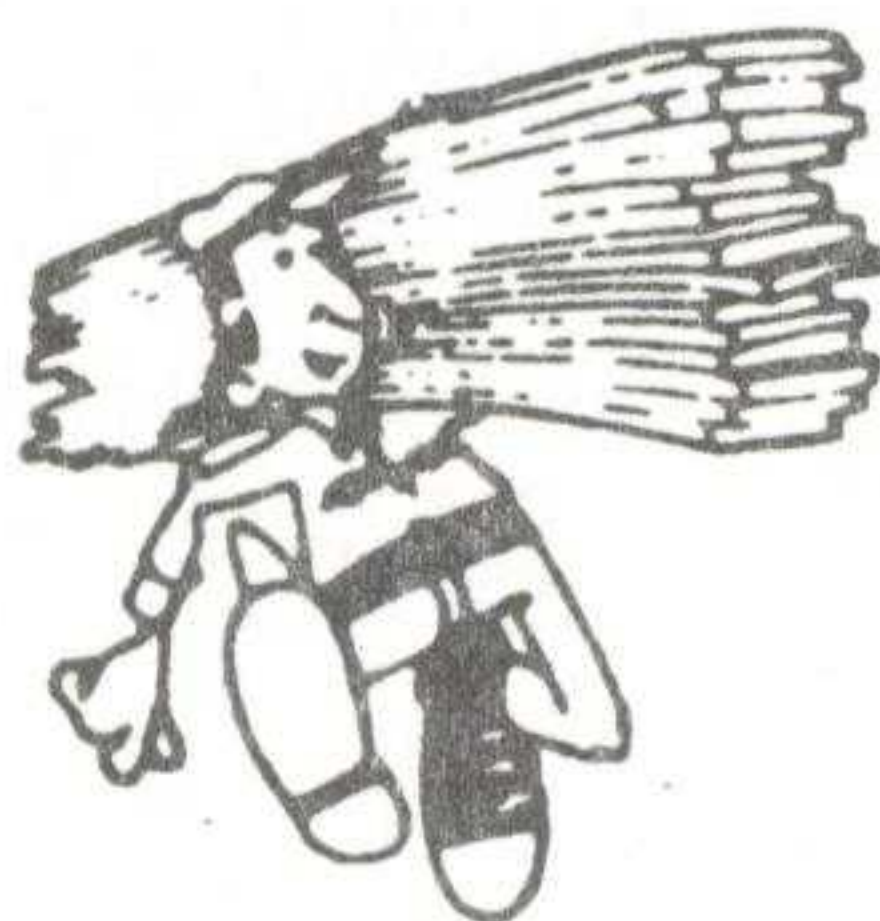
ELBERT JANSEN V/H DE NOOY

KOLKAKKERWEG 65-67

EDE. TELF. 08380-11680

* Wij geven U een
deskundig advies

* Bezorgen
gratis

de zandloper

periodieke uitgave van de Vereniging "Oud-Ede"

12e JAARGANG - nr. 1

MAART/APRIL 1984

DAGELIJKS BESTUUR VERENIGING "OUD-EDE"

voorzitter: D. de Nooy, Wagenaarln 16
6711 GB Ede, tel.: 12373

sekretaris: J. Clant, Amsterdamsewg 67
6712 GJ Ede, tel.: 15997

penn.meester T. Hylkema, Bremln 42
6713 EB Ede, tel.: 18808

ERE-LEDEN H.M. Oldenhof,
J. de Nooy,
G.W. Bos.

AFGEVAARDIGDEN van de VERENIGING

Stichting Ir J. Ubbels, v Irhovenln
Tegelmuseum 9, 6711 MN Ede.

Gem. Monumen-JJG v.d. Pol, Burg. Prins-
tencommissie ln 26, 6711 KD Ede.

MUSEUMADRES Museum Oud-Ede, Museumplein
5-7, 6711 NA Ede
tel.: 19554

CONTRIBUTIE De minimale contributie is
f 15,- per jaar, over te
maken op postrekening
3534268 t.n.v. de penning-
meester van de Ver. Oud-Ede
te Ede.

REDAKTIE van het blad "DE ZANDLOPER"

J. Das, Weerdenstein 205
6714 CP Ede, tel.: 39391

H.J. Nijenhuis, Molenstr 101
6712 CT Ede, tel.: 16838

W. Weijland, Burg. Prinsln
64a, 6711 KG Ede
tel.:

eindred., S.J. Ouwendijk, Nettelhorst
opmaak en 43, 6714 MA Ede
lay-out tel.: 33089

VERANTWOORDING VOOR GEPUBLI- CEERDE TEKSTEN

De redactie van "De Zandloper"
is u zeer erkentelijk voor al
uw bijdragen in de kopy.

De verantwoordelijkheid voor
de inhoud van historische en
technische gegevens blijft ech-
ter uitdrukkelijk voorbehouden
aan de inzender van de kopy.

Eveneens kan de redactie van
"De Zandloper" geen verant-
woording op zich nemen voor
het eventueel niet vermelden
van de bron, etc. bij het
plaatsen van stukken en/of
artikelen welke zijn ingezon-
den.

OVERNAME VAN ARTIKELEN UIT "DE ZANDLOPER"

Gehele of gedeeltelijke overname
van artikelen uit De Zandloper
is niet toegestaan, behoudens
schriftelijke toestemming van de
redactie van dit blad.

LIDMAATSCHAPKAARTEN en/of MUSEUMJAARKAARTEN

Lidmaatschapkaarten van leden
van de Vereniging Oud-Ede en/of
Museumjaarkaarten kunnen tijdens
de openingsuren worden afgehaald
aan de balie van het museum Oud-
Ede.

KOPY voor "De Zandloper"

Alle kopy voor het eerstvolgende
nummer van De Zandloper graag in-
zenden aan de redactie, p/a Muse-
umplein 5-7, 6711 NA Ede, en wel
vóór:

15 mei 1984

VAN HET BESTUUR

Namens het bestuur van de Vereniging "Oud-Ede" worden alle leden uitgenodigd tot het bijwonen van de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering, welke zal worden gehouden op woensdag 25 april 1984 vanaf 19.30 uur in de "Open Haard", Willem de Zwijgerlaan 1-3 te Ede.

AGENDA

01. Opening van de vergadering
02. Ingekomen stukken
03. Notulen vorige Ledenvergadering
04. Jaarverslag van de sekretaris
05. Jaarverslag van de penningmeester
06. Verslag van de kaskommissie
07. Verslag van de museum-kommissie
08. Vaststelling Kontributie 1984 en entree-geld
09. Verkiezing bestuursleden
10. Mededelingen, o.a. verslag van dhr v.d. Pol over de Gemeentelijke Monumenten-kommissie
11. Rondvraag
12. Sluiting

N.B.: ad. 09 aftredend en niet herkiesbaar zijn:
mw E. Hendriksen en de heren J. Clant en
D. de Nooy.

Ter opvolging van mw E. Hendriksen stelt het bestuur kandidaat dhr B. de Goederen, Amsterdamseweg 16 te Ede.

De voorzitter, dhr D. de Nooy en de sekretaris, dhr J. Clant zijn bereid gevonden om aan te blijven tot de najaarsvergadering.

Alsdan zal het bestuur proberen een nieuwe voorzitter en sekretaris voor te dragen.

Na de pauze (omstreeks 20.30 uur) zal ons lid, dhr J.W. Scharrenburg voor u presenteren een klankdiaserie onder de naam "Waanzin, waarom", alsmede een natuurlijke wandeling in het Kootwijkerzand.

Met de eerstgenoemde serie heeft Jaap Scharrenburg de 1e prijs gewonnen van de Landelijke Vereniging Geluid en Beeldregistratie, onderdeel van de Nederlandse Bond van Foto-amateurs.

Zeker iets om te zien!!

NOTULEN LEDENVERGADERING 18 april 1983

De voorzitter opent de vergadering om 19.30 uur en heet in het bijzonder ons ere-lid, dhr G.W. Bos welkom. Hij leest enkele reacties voor uit het museum-gastenboek. Er zijn geen ingekomen stukken. De notulen van de vorige ledenvergadering en het jaarverslag van de sekretaris worden goedgekeurd.

De penningmeester licht de sombere financiële situatie voor het museum toe. Het tekort is f 8000,- meer dan is begroot. De vereniging zal dit jaar waarschijnlijk f 6000,- uit eigen middelen moeten betalen. Op een vraag van dhr Diepeveen antwoordt dhr Smit, dat er ondanks de verhoging van de entree-gelden f 80,- minder is binnengekomen. De nieuwe penningmeester kan misschien voortaan vergelijkende cijfers van het vorige jaar opnemen. Dhr Rooswinkel doet het woord namens de kascommissie, waarin ook dhr van Tongeren zitting heeft. Onder voorbehoud van gemeentelijke beslissingen en goedkeuring (pas over één jaar definitief) gaan zij akkoord met het jaarverslag. Daar er controle is door een register-accountant, is er eigenlijk geen kascommissie nodig volgens dhr Rooswinkel. Na décharge van de penningmeester door de vergadering, wordt de nieuwe kaskommissie benoemd, welke zal bestaan uit de heren Rooswinkel en C.J. Kok. Alvorens het woord te richten tot de aftredende penningmeester, bedankt de voorzitter allereerst mw Smit die bergen werk voor de vereniging heeft verzet door voor haar man de leden-administratie te verzorgen. Dit gaat vergezeld van bloemen en een geschenk.

De vergadering besluit de contributie en het entree-geld op het huidige niveau te handhaven.

Na het voorlezen van het jaarverslag van de museum-commissie door voorzitter J. van Gent, komt de bestuursverkiezing aan de orde. Aan de beurt voor aftreden zijn de heren J. Smit en H. Verhaaff; zij zijn niet herkiesbaar. De voorzitter dankt beiden voor het vele en goede werk dat zij voor de vereniging en het museum hebben gedaan en overhandigt hen een geschenk.

Aangezien er geen tegenkandidaten zijn, volgt de benoeming van de heren T. Hylkema als penningmeester en G. Beukhof als bestuurslid.

De voorzitter doet nog enkele mededelingen over de tentoonstelling "Station Ede-Wageningen. Het boekje hierover dat f 1,50 kost, is voor leden gratis verkrijgbaar. Mede i.v.m. het leggen van nieuwe vloerbedekking is het

museum tussen 25 april en 27 mei gesloten.

Dhr Kok deelt tijdens de rondvraag mee dat hij in het bezit is van meubilair en aanverwante artikelen uit een oude kruidenierswinkel, welke hij wil schenken aan het museum. De museumcommissie zal dat verder met hem afhandelen. Op voorstel van dhr Meyer om zaken uit het museumdepot ten toon te stellen, antwoordt de voorzitter dat daarvoor geen ruimte is. Voor verbouwing en inrichting is geen geld zodat deze stukken vooralsnog moeten blijven opgeslagen. Dhr Hendriksen kondigt alvast aan dat er een gift voor het museum is te verwachten van "De Vrienden van Museum Oud-Ede".

Na deze verheugende mededeling kan de voorzitter deze vergadering sluiten.

VERSLAG 1983 VAN DE MUSEUM-COMMISSIE

Als wij zoals gewoonlijk ter gelegenheid van de voorjaarsvergadering terugkijken op het jaar dat achter ons ligt, hoeven we niet onmiddellijk in een jammerklacht uit te barsten. Oh ja, het bezoekersaantal liep wat terug, om precies te zijn met 356. Maar dat is bij de meeste andere en grotere musea al net zo, en dan wel met duizenden tegelijk. De één wijt dat aan de economische crisis, de ander aan het mooie weer in het voorjaar en zomer. Voor Oud-Ede lag het zeker ook aan de hele maand dat het museum dicht moest om de vloerbedekkers (heeft u ons mooie tapijt al gezien? Gauw eens komen kijken) en tentoonstellers hun gang te kunnen laten gaan.

Wat blijkt echter als we eens wat beter kijken en rekenen? Het aantal betalende bezoekers steeg beduidend ten opzichte van 1982. Zo gingen er ruim 400 toegangskarten over de balie, inclusief een dikke 50 gezinskaarten. Dat betekent al gauw 500 betalers meer, die de inkomsten met rond f 850,- deden stijgen.

Het jaar begon even educatief als 1982 is geëindigd, nl. met "Aan moeders hand naar school", een tentoonstelling goed voor een kleine tweeduizend bezoekers, waaronder 29 groepen schoolkinderen. Aan de aan deze tentoonstelling verbonden tekenwedstrijd voor de lagere scholen is goed meegedaan.

Ter gelegenheid van de ingebruikneming van het nieuwe 1e perron van het station Ede-Wageningen stond het museum gedurende de zomermaanden in het teken van de Spoorwegen. Modeltreinen reden hun rondjes langs 3 stations

Kwekerij

A. van der Meyden

Schaapsweg 80

Ede

tel. 08380-15615

Ede-Wageningen. Het oude, dat wat er nu staat en één dat een tweetal TH-studenten onze gemeente hadden toegedacht maar dat was gedoemd om maar een fictie te blijven. De eerste twee modellen zijn aan het museum geschonken. Het oude station zoals het van 1878 tot 1982 langs de lijn Utrecht-Arnhem heeft gefigureerd, door de Vrienden van het Museum, welke Vereniging het van de makers heeft aangekocht en het huidige, waarmee Henk Verhaaff de bouwers van Articon kon laten zien hoe hun schepping er uiteindelijk zou gaan uitzien, door de maker zelf. In oktober werden de Gelderse Bode-bussen getoond. He-las deed hierbij het "onbekend, maakt onbemind" opgeld. Slechts 254 Edenaren méér, dan voor deze tentoonstelling weten nu dat deze bode-bussen niets te maken hebben met CN of VAD.

Op de winter-tentoonstelling liet Ad de la Mar ons zien hoe hij Ede ziet via het oog van zijn camera. Dat was dubbel genieten: van onze gemeente op kwaliteitsfoto's. 53 Goede gevers schonken in 1983 het museum weer nieuwe oude voorwerpen, boeken, foto's en ansichtkaarten, terwijl we een prachtige Gelderse Linnenkast in bruikleen kregen.

Er is naast deze extra activiteiten in 1983 weer heel wat werk verzet en wel met veel plezier, zoals de beide vaste medewerkers Jan Diepeveen en Jaap Nijdam ons hebben doen weten.

Meer dan de buitenstaanders weet de Museum-commissie wat zij allemaal doen en deze is hen daarvoor dan ook heel dankbaar. Toch zouden zij het niet hebben gered zonder de nimmer aflatende hulp en zorg van Ellie Hendriksen-Hooft en Henk Verhaaff, die zonder enige ophef een groot deel van hun vrije tijd, hun geestelijke en lichamelijke capaciteiten in het museum steken.

Veel dank ook aan de dames de Groot en Jager voor hun werk aan de foto-inventarisatie. Door al die vrijwillige hulp komen er toch een heleboel zaken klaar, die anders zouden zijn blijven liggen.

Maar Oud-Ede heeft plannen en werk zat. Als wij ons ooit willen meten met gemeentelijke- of streekmusea in andere grote plaatsen, moet er nog heel wat gebeuren. Dus als er leden zijn, die hun vrije tijd nuttig en interessant (want dat is de geschiedenis van Ede) willen besteden, kunnen zij onmiddellijk beginnen, door zich op te geven als free-lance medewerker.

Draaien wij nu even het hoofd naar de toekomst. Daar

wacht ons binnenkort een grote tentoonstelling over de geschiedenis van de radio. Vooral de jeugd, die vaak automatisch de knop van Hilversum III indrukt, kan dan leren, wat er voor nodig is geweest om het zover te laten komen. Echte Edese historie zit er in de augustus-herdenking van het vluchtelingen-oord, dat 70 jaar geleden aan de voor de Duitsers gevluchte Belgen huisvesting bood. Een maand daarna vieren we het 60 jaar bestaan van de Vereniging Oud-Ede.

En wie mocht denken dat dat erg oud is, komt zichzelf op één van de tentoonstellingen maar eens van het tegendeel overtuigen.

Jan van Gent.

NIEUWE LEDEN VAN "OUD-EDE" t/m 1 april 1984

Mw W. Bernhard, Jachtln 65 te Ede,
J. van Duren, TvSerooskerkewg 10 te Ruurlo,
M.A. Gerritsen, IJ de Schepperln 22 te Ede,
Mw E. de Groot, Arnhemsewg 69 te Ede,
J. v.d. Hoven, Acacialn 8 te Ede,
A. de Leeuw, Postbus 8021 te Ede,
Th. Mentjox, J Tooropl n 100 te Ede,
P.W. Meijer, Stationswg 92/215 te Ede,
W.A. van Mieghem, Zandln 27a te Ede,
A. v.d. Niet, Weerdenstein 24 te Ede,
L. Septer, Diedenweg 81 te Ede,
E.H.J. Somer, A Koningstr 913 te Ede,
Mw M.H. Tulp, Lindenlaan 12 te Ede,
H.J. van Wandelen, Valkenier 107 te Ede.

Op 9 december 1983 bereikte ons het bericht, dat na een moedig gedragen lijden is overleden

BEER JAGER

Hij zal in de herinnering van de leden van de Vereniging "Oud-Ede" blijven voortleven.

JAARLIJKSE EXCURSIE (voor de 30e keer) op 23 mei 1984

Op woensdag 23 mei a.s. is het jaarlijkse excursiereisje gepland.

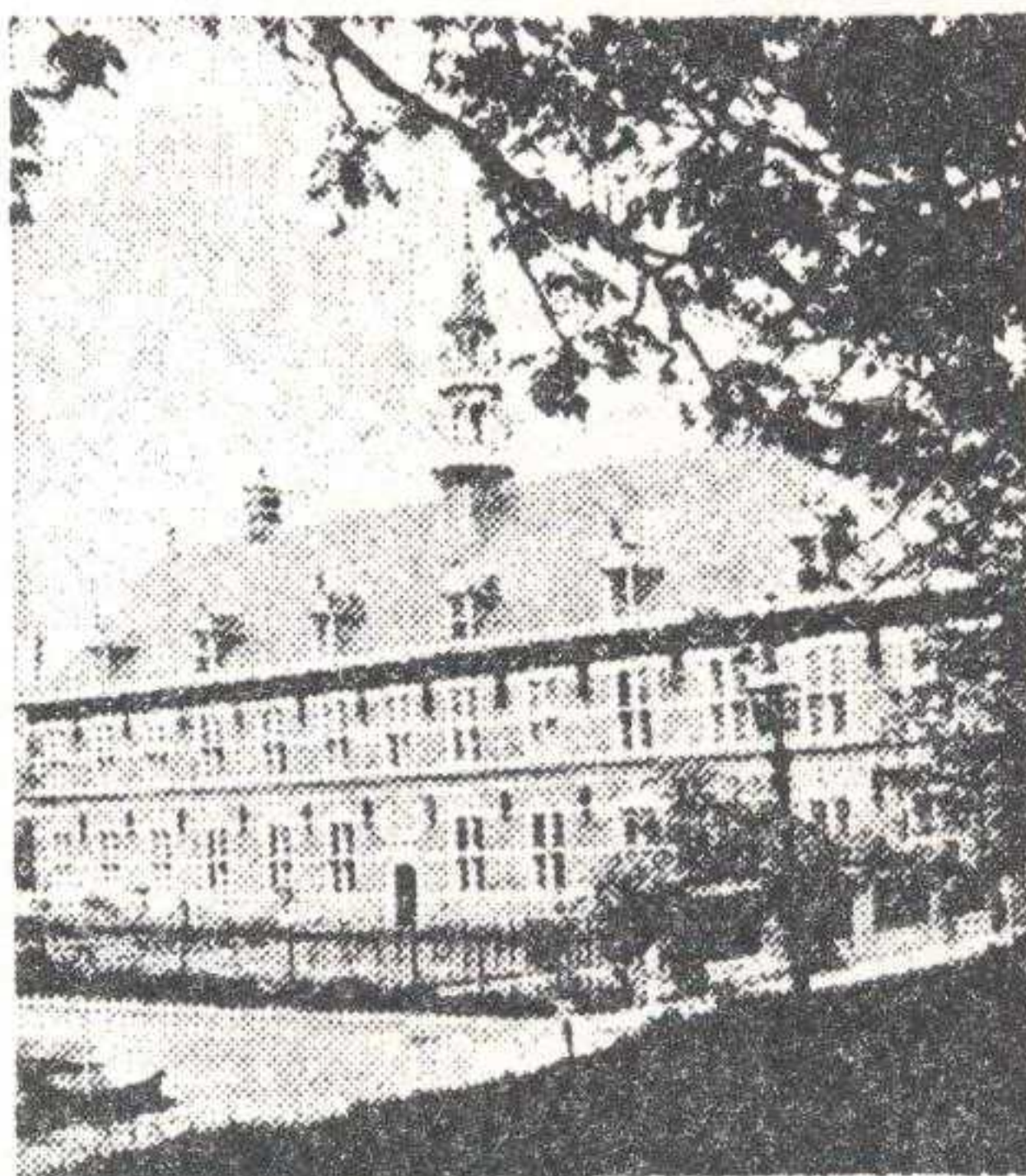
We vertrekken om 08.30 uur vanaf het Museumplein te Ede, gaan via Rhenen en Tiel naar Leerdam, waar een bezoek wordt gebracht aan de glasfabriek en het Glasmuseum.

In de omgeving van Leerdam zal de lunch worden gebruikt en omstreeks 14.15 uur gaan we op weg naar Buren.

Daar wordt een bezoek gebracht aan het Museum van de Koninklijke Marechaussee en aan het Boerenwagenmuseum.

BUREN — Museum der Koninklijke Marechaussee

In het kleinood dat Buren is in het rivierenland stichtte Maria van Oranje, dochter van de Vader des Vaderlands in 1612 het prachtige Weeshuis, een der fraaiste gebouwen uit de Gouden Eeuw. Weeskinderen zult U er niet meer aantreffen, wel echter allerhande documenten, prenten, foto's en voorwerpen die zowel de geschiedenis van Buren en het Weeshuis als die van de Koninklijke Marechaussee in herinnering brengen. Meesterhanden zorgden voor de inrichting van boelende kijkjes in het verleden. Zelfs een paardenstal — met de daarbij horende geur! — en een plattelandscafé zijn aanwezig.

BUREN Boerenwagen- museum

Dank zij het initiatief van een enthousiast liefhebber is in 't Boerenwagenmuseum een schat bijeengebracht van oude voertuigen uit de rivierenstreek, kunstig versierd met speels snijwerk en kleurrijke beschilderingen.

Vooraf de achter-

borden vormden een schone gelegenheid om boerenvroomheid en wijsheid te verkondigen. Interessant is ook de 150 jaar oude wagenmakerij uit Buren, die compleet is opgesteld en een beeld geeft van de vele bewerkingen die nodig zijn om een boerenwagen te construeren. De baas kon zo weggelopen zijn om bij de vrouw een bakje koffie te gaan drinken.

Op de terugweg zal in Leersum een aperatief worden gebruikt en omstreeks 18.00 uur verwachten wij weer in Ede terug te zijn.

Er kunnen ten hoogste 43 leden mee!!

Aanmelding met gelijktijdige betaling aan de balie van het Museum.

De prijs voor deze excursie bedraagt f 40,- per persoon.

museum"oud-edede"

vraagt voor diverse werkzaamheden in het museum, enkele

V R I J W I L L I G E R S M/V

Nadere informatie tijdens de openingsuren aan de balie van het Museum, Museumplein 5-7 te Ede.

RADIO-TENTOONSTELLING "LUISTERAARS" in het Museum Oud-Ede van 12 april tot en met 16 juni 1984

In de eerste helft van de 20e eeuw was de radio het grote wonder, dat iedereen bezig hield.

Hoe dat alles is ontstaan en hoe de radio zich verder heeft ontwikkeld is samengevat in een unieke tentoonstelling welke wordt gehouden in het museum Oud-Ede.

Iedereen, die nu gedachtenloos de knop maar omdraait en dan het gewenste programma verwacht, kan(nog) eens zien hoe het vroeger allemaal is begonnen. Allerlei toestellen en onderdelen, welke in de loop der jaren hiertoe hebben bijgedragen zijn op de tentoonstelling te zien en ook te horen.

Diverse omroep-organisaties en bedrijven op dit gebied hebben meegewerkt om deze tentoonstelling tot stand te doen komen.

Voor alle liefhebbers is er een begeleidend boekje geschreven door de medewerkers van het museum.

Hierbij doen wij u een beknopt financieel verslag van het boekjaar 1983.

Het volledige verslag ligt voor belangstellenden aan de balie van het museum ter inzage.

Heeft u vragen, dan kunt u contact opnemen met de penningmeester.

Het bestuur.

	BALANS PER	
	31-12-1983	31-12-1982
	in guldens	in guldens
VASTE ACTIVA	151.222,84	163.348,25
BELEGGINGEN	3.000,00	3.000,00
VOORRADEN	1.080,00	1.357,30
VORDERINGEN OP KORTE TERMIJN	367,01	399,81
LIQUIDE MIDDELEN	248,04	2.230,03
SUBSIDIE GEMEENTE EDE	11.729,37	13.664,05
KAPITAAL	1.465,15	-, -
	-----	-----
	169.112,41	183.999,44
	=====	=====

	EXPLOITATIEREKENING	
	1983	1982
	in guldens	in guldens
PERSONEELSKOSTEN	701,45	584,00
HUISVESTINGSKOSTEN	42.902,60	37.765,84
MUSEUMKOSTEN	13.160,80	13.715,98
MUSEUMFONDS	3.000,00	3.000,00
ADMINISTRATIEKOSTEN	1.284,92	2.214,17
PROPAGANDA EN PUBLICITEIT	7.322,92	4.642,85
ALGEMENE KOSTEN	1.801,79	1.521,71
RENTE HYPOTHEEK	14.631,14	15.300,57
	-----	-----
	84.805,62	78.745,12
	=====	=====

31 DECEMBER 1983

	31-12-1983	31-12-1982
	-----	-----
	in guldens	in guldens
	-----	-----
KAPITAAL	-,-	7.826,70
SCHULDEN OP LANGE TERMIJN	151.644,48	159.213,47
VOORZIENINGEN	9.820,23	7.104,81
SCHULDEN OP KORTE TERMIJN	7.647,70	9.854,46

-----	-----
169.112,41	183.999,44
=====	=====

OVER 1983

	1983	1982
	-----	-----
	in guldens	in guldens
	-----	-----
CONTRIBUTIES VAN LEDEN	11.426,50	10.767,50
BIJDRAGEN EN SCHENKINGEN	52,80	-,-
SUBSIDIE PROVINCIE GELDERLAND	2.941,10	1.500,00
ENTREES	5.304,75	4.713,50
ADVERTENTIES ZANDLUPER	300,00	300,00
VERKOOP BOEKEN, FOTO'S E.D.	397,41	467,74
ONTVANGEN RENTE	279,64	676,53
DIVERSE INKOMSTEN	1.722,05	115,00
EXPLOITATIEKORT	62.381,37	60.204,85
	-----	-----
	84.805,62	78.745,12
	=====	=====

PRIJSVRAAG nr 6.

Deze keer schijnt het erg moeilijk te zijn geweest, want er is niet één oplossing binnengekomen.

Het juiste antwoord is:

De gevelsteen bevindt zich in de linkergevel van het vroegere gemeentehuis, genaamd "Sterrenberg"

Tegenwoordig is hier een deel van de afdeling Gemeentewerken gehuisvest.

Jammer, misschien heeft u kans bij prijsvraag nr. 7.

PRIJSVRAAG nr 7.

Op een bepaald objekt staan de navolgende letters ingebekteld:

"DE DANKBARE BEVOLKING VAN EDE"

Welk objekt bedoelen we hier ?

Stuurt uw antwoord naar het museum en wel vóór 29 april a.s. Bij meerdere goede antwoorden zal het lot weer beslissen aan wie de heerlijke fles wijn ten deel zal vallen.

COMITÉ BELGEN-EDE

Dit jaar zal het 70 jaar geleden zijn, dat het Vluchtoord Ede op de Ederheide verrees en wel met alles er op en er aan.

Duizenden gevluchte Vlamingen, vooral uit Antwerpen en omgeving zijn daar jarenlang gehuisvest geweest. Ouderen, zowel als jongeren. Een aantal is daar ook geboren en in hun pas staat als geboorteplaats vermeld: Ede.

Jaarlijks vindt in Ede een reünie plaats en dit keer wel een heel speciale i.v.m. de 70 jarige herdenking.

In het museum Oud-Ede zal ter gelegenheid daarvan een herdenkingstentoonstelling worden ingericht, op de Ederheide zal een gedenkteken worden onthuld op de plaats waar eens het Vluchtoord heeft gestaan en een gedenkboekje (ca. 144 blz.) zal worden uitgegeven met tal van foto's uit die tijd.

Voor het herdenkingsboekje kan men zich reeds nu opgeven, aanzien de oplage maar heel beperkt zal zijn.

Inschrijvingen (schriftelijk) voorzien van naam, adres en woonplaats kunnen worden ingediend bij Museum Oud-Ede, het streek-VVV en/of de Edese Courant.

VERENIGING OUD-EDE

COMMISSIE VOOR DE EERSTE EDESE WIJNVEILING

De Vereniging Oud-Ede bestaat in september a.s. 60 jaar. Dit is aanleiding geweest voor het vormen van een jubileum-commissie, die een aantal plannen in voorbereiding heeft ter herdenking van dit feit.

Om hiervoor de nodige middelen te vinden heeft zich uit de commissie een klein comité gevormd, dat wil trachten deze middelen bijeen te krijgen.

Dit comité heeft een voor Ede uniek initiatief genomen door het houden van de eerste Edese wijnveiling. Deze wijnveiling zal worden gehouden op Koninginnedag, 30 april a.s. in het Cultureel Centrum "De Reehorst" te Ede.

Het comité heeft zich inmiddels verzekerd van de zeer deskundige medewerking, zowel wat betreft de begeleiding van deze veiling, als ten aanzien van de veilingmeesters.

Dat daarbij het ludieke element niet zal worden vergeten is voor het comité een vanzelfsprekendheid; het feestelijk karakter van 30 april telt uiteraard mee!

De bedoeling is, dat men ten behoeve van Oud-Ede en het museum d.m.v. het beschikbaar stellen van één of meerdere flessen wijn (een kistje met 3 of 6 flessen is helemaal geen bezwaar) de middelen verkrijgt, waarbij tevens het 2e lustrum de nodige aandacht zal krijgen.

Zowel bedrijven als particulieren zullen worden verzocht om d.m.v. het beschikbaar stellen van wijn, bij te dragen aan het succes van deze voor Ede unieke veiling.

Reeds nu is bekend, dat er enkele exclusieve wijnen zullen zijn, waardoor de presentatie van het geheel ongetwijfeld een heel bijzondere zal worden.

De wijnliefhebbers van Ede wacht dan ook een attractieve avond, waarbij gezien het doel van de avond ook anderen vanzelfsprekend welkom zullen zijn. Deze avond heeft namelijk een benefiet karakter ten behoeve van Oud-Ede, dat mede door de beperking in de subsidie-sfeer dringend alle steun nodig heeft.

Reeds nu doet het comité een beroep op al diegenen die sympathiseren met het doel van Oud-Ede, om de wijnvoorraad eens te inspekteren en daaruit te selekteren voor deze wijnveiling. Ook kunt u speciaal voor dit doel natuurlijk iets bestellen bij uw wijnleverancier.

Indien men dit wenst zal in een te voren uit te geven catalogus de naam van de schenker worden genoemd, evenals tijdens het veilen van de wijnen, al kan men uiteraard ook

anoniem hieraan deelnemen.

Het comité dat zich bezighoudt met alle voorbereidingen bestaat uit de heren C.J. Kok, W.H. de Frel, E. Hendriksen, N. Koomen, W. Oosterwijk, G.H. Rijsemus en E.v.d. Weerd.

Het comité dat met veel élan deze wijnveiling voorbereidt rekent op veel medewerking uit de Edese gemeenschap.

Heeft men een mogelijk idee om de aktiviteit verder te ondersteunen dan kan men dat idee natuurlijk kwijt aan de balie van het museum Oud-Ede, of men kan zich in verbinding stellen met de sekretaris van het comité, de heer E. Hendriksen, Graaf Bentincklaan 22 te Ede (telefoon 11229).

GOEIE MIDDAG (Jan Diepeveen)

Goeie middag, zeiden twee jeugdige bezoekers, toen ze op een door-de-weekse dag het museum Oud-Ede binnen stapten.

We komen wat vragen!

Wel jongens, zeg maar wat je te vragen hebt, misschien kan ik jullie verder helpen, zei de museum-medewerker van achter de balie.

Ja, meneer, we moeten voor school een werkstuk maken en zou u ons daarbij willen helpen?

Als jullie weten wat het onderwerp moet zijn, dan kan dat misschien wel! Het museum is er niet alleen om te komen kijken naar de collectie of een tentoonstelling. Ze is er ook om mensen te helpen, die bv. werkstukken moeten maken.

Leden van de Vereniging Oud-Ede, U weet toch wel dat er in het museum een bibliotheek is waarvan u als lid gebruik kunt maken?

Daarnaast bezit Oud-Ede een unieke verzameling jaargangen van de plaatselijke kranten!

Deze boeken, tijdschriften en dagbladen zijn in het museum te lezen; ze worden echter niet in bruikleen meegegeven. Daarvoor kent Ede haar openbare leeszaal en bibliotheek.

Als opdracht hebben de jongens van hun leraar opgekregen om een werkstuk te maken waarin zoveel mogelijk spreekwoorden en gezegden voorkomen. Met zo'n opdracht hoeft je niet in boeken en kranten te snuffelen. Je gaat het museum in en geeft je ogen goed de kost. Op die manier zie je allerlei oude gebruiksvoorwerpen in het museum ten toongesteld liggen. Als je nu gaat denken aan spreekwoorden waarin de namen van

oude voorwerpen voorkomen, dan is het niet moeilijk meer om er achter te komen welk spreekwoord of gezegde er bij een dergelijk voorwerp past.

De beide jongens gaan ijverig aan de slag en komen voortdurend aan de balie om vragen te stellen. Op die manier hebben ze al gauw een stuk of wat van die spreekwoorden gevonden.

Heeft u zoiets al eens gedaan, wanneer u een museum bezocht? Eens niet alleen een beetje rondkijken, maar ook verband leggen tussen oude spreekwoorden en oude gebruiksvoorwerpen?

Wij weten zeker, als u dit eens doet tesamen met uw man of vrouw en kinderen, dat u meer plezier krijgt aan een bezoek aan het museum, dan wanneer u alleen maar rond loopt te kijken.

De beide jongens zijn erg blij met hun bezoek en zeggen: We weten nu dat er een goed werkstuk uit de bus komt. Als het af is komen we het hier in het museum laten lezen.

Goeie middag!

DOMINEE D.A. DETMAR (1834 - 1844)

Onlangs kwam ons museum in het bezit van een waardevol en zeer oud boekje, geschreven door Ds D.A. Detmar- predikant te Ede van 1834 tot 1844. Het bevat onder meer zijn rede, gehouden op zondag 4 februari 1838, naar aanleiding van, om te spreken met zijn eigen woorden: "Den fellen brand die eenige woningen verwoeste en ons gehele dorp bedreigde". Dank zij het feit, dat deze preek in druk werd uitgegeven, is de herinnering aan deze brand in de nacht van 3 op 4 februari 1838 voor het nageslacht bewaard gebleven. Wel bevinden zich in het gemeentelijk archief onder het hoofd: "Onvoorziene rampen" verslagen van burgemeester Prins, die zich echter uitsluitend beperken tot materiele zaken.

Dirk Adrianus Detmar werd geboren op 9 augustus 1774. Reeds op jeugdige leeftijd ontwikkelde hij zich als een leergierige jongen met een goed stel hersens. Toch zou er, althans voorlopig, van studeren niets komen. Vader besliste anders. Ook voor hem was het op 12-jarige leeftijd werken geblazen. Hij kwam in de leer bij een schildersbaas, waar bleek dat ook

DRUKWERK

Periodieken, jaarverslagen, tijdschriften,
brochures, folders, briefpapier, rekeningen,
formulieren in bloks, sets, enz.

BINDWERK

Inbinden van boeken en jaargangen
tijdschriften met goud- of kleurfolie-druk op
boekband.

Archief- en bibliotheekdozen.

Restauratie van antieke boeken en bijbels.

POSTVERZENDING

Vouwen en insteken van brieven e.d. in
enveloppen.

Adresseren - sorteren - bundelen.

Bijhouden van adressenbestanden en
leveren van adresplaatjes.

ADC, Zandlaan 18 - 6717 LP Ede - Tel. 08380-38138

zijn handen niet verkeerd stonden, want Dirk Adriaan werd een prima vakman.

Zelfs heeft hij, inmiddels getrouwd enige tijd voor eigen rekening een schilderszaak gedreven.

Geleidelijk echter ontstond bij hem het verlangen dieper inzicht omtrent Bijbelse waarheden te verkrijgen en daarna als predikant werkzaam te zijn.

De jonge Detmar wendde zich om raad tot de destijds zeer bekende Ds Krieger in Den Haag. Deze, overtuigd dat de schilder handelde uit overtuiging, zorgde voor een dusdanige studie aan de Utrechtse Universiteit. Zijn studie liet hem nog net voldoende tijd om tevens via zijn vak voor het onderhoud van zijn gezin te kunnen zorgen. Het echtpaar Detmar had toen inmiddels al een kind.

Dank zij de medewerking van diverse hoogleraren legt hij reeds in 1806 met goed gevolg zijn candidaats-examen af, om in september van datzelfde jaar als predikant te worden bevestigd. Na enkele kleinere gemeentes te hebben gediend, vertrekt Detmar in 1815 naar Woerden. Al spoedig leerde men hem daar kennen als een hulpvaardig en meelevend man, hetgeen vooral tot uiting kwam bij de cholera-epidemie in 1832.

Onvermoeibaar en zonder angst voor besmetting bezocht hij talrijke zieken om troost en bemoediging te brengen.

In Woerden openbaarde zich tevens het schrijvers-talent van Ds Detmar. Hier schreef hij zijn eerste boek "Eenvoudige brieven", dat een oplage bereikte van 25.000 stuks. In die jaren was dat een enorm aantal.

In de loop der jaren zouden nog ettelijke werken van zijn hand volgen, o.a. zijn eigen levenservaringen.

Op 18 juni 1833 wordt door de Edese kerkeraad een beroep op hem uitgebracht, waarvan de afwikkeling echter nog de nodige tijd in beslag nam.

Ds Detmar aanvaardde het beroep, doch 25 Edese Lidmaten tekenden protest aan tegen zijn komst. Bij geruchte hadden zij vernomen dat Ds Detmar nog al eens botste met de opvattingen van zijn gemeenteleden, hetgeen niet bevorderlijk werd geacht voor een hechte band tussen de gemeente en de voorganger.

De Edese kerkeraad zond het bezwaarschrift door naar de classis te Arnhem, die op haar beurt eenzelfde college te Leiden om informaties vroeg.

Uit de sleutelstad kwam een zeer loffelijk getuigschrift, waarin Ds Detmar werd beschreven als een man, onberispelijk in leer en wandel en een waardig voorganger.

Niet alleen ambtelijke, maar ook kerkelijke molens malen langzaam. In al dat over en weer schrijven ging de nodige

tijd zitten, zodat pas op zondag 12 oktober 1834 Ds Detmar zijn intrede deed in Ede.

Men heeft daarvan geen spijt gehad. Al spoedig bleek dat met hem de juiste man op de juiste plaats was gekomen.

Ds Detmar kon niet alleen goed en duidelijk spreken, maar verstond tevens de kunst om met mensen, van hoog tot laag, om te gaan. Daarbij inbegrepen degenen die eerst zoveel bezwaar tegen zijn komst hadden getoond.

Maar om terug te komen op het in de aanhef genoemde boekje: Ds Detmar begint de dienst van 4 februari 1838, waarvoor hij gezien de omstandigheden weinig tijd van voorbereiding moet hebben gehad, met de volgende inleiding:

Vanaf de kansel gaf hij een beeld van de brand in woorden, die door taalgebruik en volzinnen (toen in gebruik) nog altijd prachtig zijn om te lezen. Derhalve citeren wij hier:

-Geliefde dorpsbewoners, welke eenen schrikwekkenden en droevige nacht hebben wij gezamenlijk doorgeworsteld. Een nacht die ons door treurtoneelen onvergeetelijk blijven zal. De angstkreet der benauwdheid en het somber geluid der noodklok waren de vreeselijke roepstemmen die ons uit den slaap opwekten en wij zagen de verslindende vlam zich woedend uitbreiden in vuurkolommen zich naar boven verheffen, terwijl hij de woningen der ongelukkigen aantastte, vernielde, inpuinhopen deed verkeren en bedreigde zich al verder en verder uit te breiden.

Hoe klopten onze harten bij het meerder opsteken van den wind, bij de vreeselijke gedachte: wellicht zal spoedig geen water tot blussching meer voorhanden zijn.

Hoe ontvlooten tranen aan onze oogen bij het aanschouwen der ongelukkigen, die in den strengen nacht, sommigen bijna naakt en verkleumd van koude, van woening verstoken, rondzwierven, maar ook dadelijk Eden's opregte menschlievendheid ondervonden en wie las niet in dien vreeselijke nacht een opschrift op verwoestende vlammen en rookende puinhopen, als met den vinger Gods geschreeven: "Komt en aanschouwt de daden des Heeren, die verwoestingen op aarde aanrigt"

Zo verschrikkelijk was op dien stond onzen toestand en het vooruitzicht was nog meer onheilspellend en donker. Wat zal onzen toestand worden indien den wind in eene meer dorpswaarts gerigte rigting, met heviger woedende vlammen voortstuwt. Wat zal ons blusschingsmiddel zijn, indien bij ons gebrek aan rivieren, de wellen hunne water onthouden.

Wat zal er van ons worden indien onzen middelen ter blussching van den brand, door scherpe koude bevrozen of wan-

neer de strikte orde door menschlievendheid en zelfbehoud
aangevuurd, door fellen koude wordt belemmerd.

Die vragen rezen voorzeker op in het gemoed van elken be-
langstellenden dorpsbewoner".

Zo gaat het verhaal nog even voort, tot Ds Detmar belandt bij
zijn eigenlijke preek naar aanleiding van Klaagliederen III
vers 22 en 23, die respectievelijk luiden: "Het zijn de
goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn, dat
Zijne barmhertigheden geen einde hebben" en "Zij zijn elke
morgen nieuw, Uwe trouw is groot".

Het zou veel te ver voeren om deze preek in haar geheel weer
te geven, maar geïnteresseerden kunnen het boekje bij het
museum wel ter inzage krijgen, uiteraard niet te leen mee-
nemen.

Aan het slot van zijn preek, bij de gebruikelijke toepassing,
brengt Ds Detmar nog eens dank aan de Edese burgerij voor de
spontane hulpverlening en wel met de volgende woorden:

"Voorzeker, uwe opregte deelneming waarde dorpsgenooten, heb
ik in veele bijzonderheden tijdens mijn verblijf onder U
leeren kennen en ik heb mij niet bedroogen toen ik dezen
morgenstond deszelve bovenal verwachtte"

Tot besluit het eerste couplet van het gedicht "Ontboezeming"
dat Ds Detmar eveneens naar aanleiding van deze brand maakte.

-Zo is den ak'lig bangen nacht
Mijn dorpsgenooten, doorgebracht
In rustloos angst en zorgen
Maar, o Gods lief'drijk Albestuur
Beteugelde het woedend vuur
Gaf denkstof in den morgen."

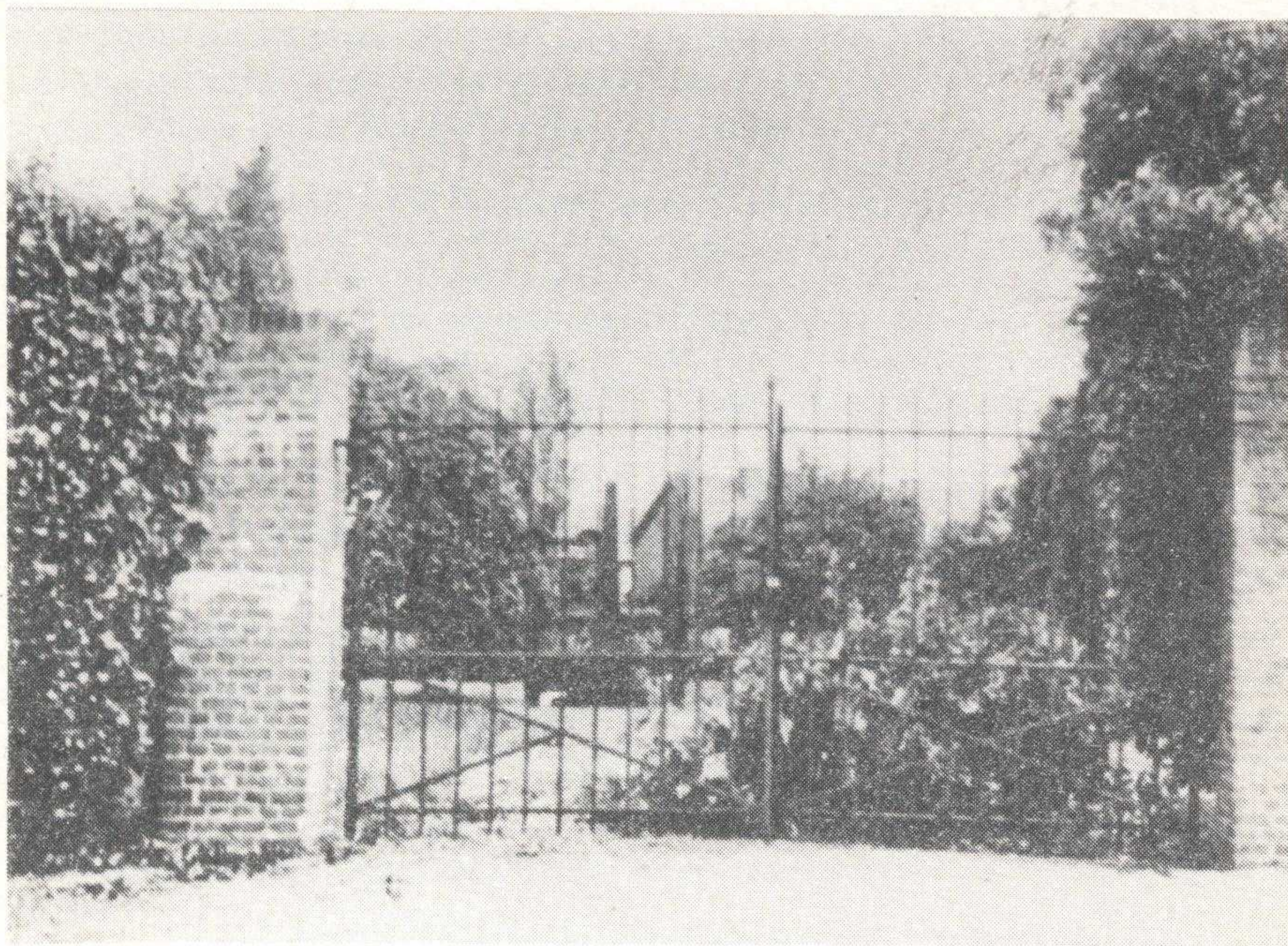
De goede band die er tussen gemeente en voorganger reeds be-
stond, werd door het gebeurde nog hechter. Ds Detmar voelde
zich in Ede volkomen thuis, getuigende het feit, dat hij elk
op hem uitgebracht beroep van de hand wees.

Deze voorganger heeft ook een belangrijke rol gespeeld bij
de tot-stand-koming van het allereerste kerkorgel, althans
bij de voorbereidingen daartoe.

De ingebruikname met een concert op zondag 25 februari 1845
heeft hij helaas niet meer mogen meemaken.

Dirk Adrianus Detmar overleed op 5 augustus 1844 en werd pre-
cies op zijn 70e verjaardag begraven op het oude kerkhof aan
de Paasbergerweg.

Op zijn graf, juist waar deze twee paden zich kruisten, werd een gedenknaald geplaatst, die echter in de loop der jaren danig verweerde en deshalve in 1932 grondig werd gerestaureerd.

Het toegangshek van de oude begraafplaats aan de Paasbergerweg. De naald op het graf van Ds Detmar is nog zichtbaar.

Na het ontsluiten van de Bree, de grond tussen Maandereind en Klinkenbergweg, werd als blijvende herinnering één van de daar aangelegde wegen naar hem genoemd, de Detmarlaan.

H.J. Nijenhuis.

GLASSCHADE HERSTELLEN

JANSEN v/h de NOOY belten

tel.: 16308

tevens verkoop en plaatsing van alle soorten glas.

SPIEGELS en GESLEPEN GLASPLATEN

ISOLATIEGLAS van THERMOPANE - POLYGLAS

of aluminium voorzetramen.

GLASHERSTEL JANSEN v/h de NOOY

Bettekamp 13-Ede tel.: 16308

SCHILDERSBEDRIJF de NOOY

voor alle onderhoudswerken, zowel binnen- als
buitenwerk, sanswerk, sierpleister, sigmulto,
behangwerk en andere schilderswerkzaamheden.

voor informatie

naar :

JANSEN

Bettekamp 13 - Ede

tel.: 16308

gelders-utrechtse spaarbank

MEER DAN SPAARBANK ALLEEN !

**De oudste financiële instelling in Ede, die ondanks haar
leeftijd met jeugdig élan actief blijft met een aan vandaag
aangepast dienstenpakket ook voor U !**

**'n Bondsspaarbank, moderne gezinsbank voor alle
bankzaken en verzekeringen.**

**Reeds sedert 1872 de vertrouwensinstelling
van vele duizenden spaarders.**

**VAN OUDSHER DE BANK VOOR ALLE MENSEN
DE BANK NU OOK VOOR U !**

**Hoofdkantoor:
Telefoonweg 110-112 — EDE — Tel. 19020
5 kantoren in EDE — 10 kantoren in de Gemeente**